

*Németh László Általános Iskola
kompetencia alapú oktatás*

PEDAGÓGUSOK FEJLESZTÉSI INNOVÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

„A TANTÁRGYTÖMBÖSÍTETT OKTATÁS BEVEZETÉSÉNEK KIDOLGOZÁSA”

*Magyar nyelv és irodalom
6.évfolyam*

Összeállította: Böléné Tóth Ágnes
Greffné KállaTünde

Jogi háttér

· **Tantárgytömbösített oktatás**

Az osztályban végzett pedagógia munka sajátos eleme az epochális oktatás, amelynek keretén belül adott műveltségi terület ismeretanyagát legalább négy hetes oktatási szakaszokra kell felosztani, (epocha) – de ennél hosszabb epochális szakasz is kialakítható - és ennek keretein belül egy tanítási hétre lehet összevonni a tananyagot oly módon, hogy egy tanítási napon több egymást követő tanítási óra is felhasználásra kerülhet. Ez lehetővé teszi, hogy adott műveltségi terület ismeretanyagát szakaszolva, a tanítási év teljes időszaka helyett epochális szakaszokra elosztva teljesítsék, egy tanítási napon több egymást követi azonos műveltségi területhez kötődő tanítási óra felhasználásával.

Ez a szervezeti megoldás lehetővé teszi, hogy a gyermek figyelme, érdeklődése tartósan egy-egy műveltségterületre koncentrálódjon, változatos eszközökkel, projektmódszer támogatásával sajátítsanak el egy-egy tananyagot.

· A **tantárgytömbösített oktatást** a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 52. §. (3) bekezdése alapján, a szakrendszerű oktatás kötelező tanórai foglalkozásaihoz rendelkezésre álló intézményi időkeret 2009/2010-es tanévben legalább öt százalékának, a 2009/2010-es tanévben legalább tíz százalékának, a 2011/2012 tanévben legalább tizenöt százalékának felhasználásával kell megszervezni.

· A **TÁMOP 3.1.4** célkitűzései közt meghatározó szereppel bír a digitális írástudás elterjesztésének kötelezettsége.

Digitális tartalmak, taneszközök oktatási gyakorlatban való használata, digitális készségek fejlesztését, a tevékenységeket úgy kell megtervezni, hogy a programba bevont tanulócsoportok implementációban érintett tanórainak 25%-a IKT - eszközzel támogatott tanóraként valósuljon meg.

· Az **IKT alapú pedagógia** azok a hagyományos (instruktív) és konstruktív pedagógiai elvekre épülő, az információs társadalom kompetenciáinak fejlesztését megvalósító tanítási-tanulási módok, módszerek, amelyek alkalmazásakor az IKT, mint eszköz és módszer jelenik meg a tanítás-tanulás folyamatában. A szemlélet erősítésével új pedagógiai gyakorlat alakul ki, amely során a régi és hagyományos eljárások módosulnak. Az utóbbi 20 év legfontosabb pedagógiai paradigmái közt sok szempontból az IKT alapú tanulásszervezés új irányzatként jelenik meg.

SDT

A Sulinet Digitális Tudásbázis (SDT) tartalom-menedzsment e-tanulás keretrendszer és digitális tananyag adatbázis nyitva áll a pedagógusok, diákok és minden érdeklődő előtt.

Az SDT rendszer létrehozásával megvalósult az IKT kompetenciák fejlesztésének támogatása egy „szabványos” digitális taneszköz-rendszer kialakításával, amely nemcsak a digitális tananyagok, hanem a gyakorlati felhasználást segítő módszertani és technikai információk és azok felhasználását támogató szolgáltatások megvalósítása egyben.

A rendszer egy elektronikus tananyag-adatbázis és tartalomkezelő eszköz, amely minőségileg új lehetőségeket biztosít interaktív multimédia tartalmak eléréséhez és felhasználásához az iskolai oktatásban. Lehetővé teszi eddig nem létező elektronikus oktatási anyagok online elérését és felhasználását (akár online, akár offline) a mindennapi oktatásban, illetve egy szerkesztő eszközt biztosít a pedagógusok, felhasználók számára saját tananyagok összeállításá-

hoz, szerkesztéséhez, így támogatva a pedagógiai tevékenység hatékonyságának növelését, megújulását.

Az SDT-n belül elvégezhető legfontosabb tevékenység a tananyagok lejátszása. Ez elsődlegesen a tananyagok tartalmának megjelenítését és a tananyagon belüli navigációt foglalja magában, illetve azokat a funkciókat, amelyek ezt egyszerűsítik, rutinszerűvé teszik, a tanulást/tanítást segítik.

Az SDT- rendszer funkcióit különböző felhasználói felületeken keresztül lehet elérni. A legtöbb felhasználó az SDT webes tananyaglejátszó felületét ismerheti (<http://sdt.sulinet.hu>).

Egyéb, a tanév során digitálisan felhasználható tananyagok:

www. ementor.hu

Richnovszkyné Mosonyi Katalin- Takács Miklós: Irodalom 5., Apáczai Kiadó

Széplaki Erzsébet: Szövegértést fejlesztő gyakorlatok, 5. évfolyam, Apáczai Kiadó.

Helyesírás gyakorló 1-4. osztályosoknak, Marconi Szoftverfejlesztő Kft.

Magyar nyelvtan feladatgyűjtemény 5-8. évfolyam számára, Marconi Szoftverfejlesztő Kft.

Az éves óraszám és elosztása:

Összes óraszám: 185

Ebből: Nem szakrendszerű: 74

Szakrendszerű, nem tömbösített: 18,5

Szakrendszerű, tömbösített: 92,5

TÖMBVÁZLAT
Magyar nyelv és irodalom
5. évfolyam

1. ÉV ELEJI ISMÉTLÉS, ISMERKEDÉS, FELMÉRÉS

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

Áttekintő, lényegkiemelő, rendszerező képesség fejlesztése.
Hatékony műveltség és információ-felhasználás.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

A helyes és jól formált beszéd, a kiejtési képesség fejlesztése.
Szelektáló, rendszerező és ismeretalkalmazási képesség fejlesztése.
A tanult kifejezőeszközök változatos alkalmazása szövegalkotáskor.
A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Az ismeretek felidézése,
rendszerezése differenciált tevékenységformákban.
Az észlelt
hiányosságok pótlására irányuló gyakorlások egyéni, páros és/vagy csoportmunkában.
A helyes beszédlejtés, a szünet, az artikuláció, a hanglejtés, hangsúly, hangerő, beszédtempó gyakorlása
folyamatosan, minden tanítási órán, tréningyszerűen.
A hangos, kifejező olvasás és a néma, értő olvasás felmérése.
A taneszközök
használatának megismerése.
A kötelező és ajánlott olvasmányok bemutatása.
Az ismeretek felidézése, rendszerezése differenciált csoportmunkában és/vagy egyéni munkában.
Egyéni fejlesztés differenciáltan: másolás, hibajavítás, tollbamondás.
Akaratlagos írás gyakorlása egyéni élményen alapuló, rövid elbeszélő szöveg alkotásával.
Nem szakrendszerű oktatás beiktatása

KÖVETELMÉNYEK

Az 5. osztályban megfogalmazott továbbhaladási feltételek.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

2. KEZDŐDJÉK A KALANDOZÁS! - BEVEZETŐ

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

Egy-két, a korosztály számára érdekes és izgalmas szöveg az olvasásról, a könyvekről, illetve ezek szerepéről az ember életében.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

A hangos olvasási képesség fejlesztése a párbeszédes, leíró és elbeszélő részek felolvasása során

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

A mű/művek közös és önálló olvasása, eszmecsere az olvasás örömről és „nehézségeiről”.
Kedvenc olvasmányok (nem csak szépirodalmi) élményszerű, kedvcsináló bemutatása.

KÖVETELMÉNYEK

A mű/művek értő olvasása, felolvasása a párbeszédes, leíró és elbeszélő részek kifejező felolvasásával.
Igény és képesség az olvasás örömének megosztására, az olvasottak és a befogadás tapasztalatának rövid összefoglalására.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés.

3. MONDA, REGE, LEGENDA, BALLADA, ROMÁNC

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

Könyvtári tájékozódás, a különböző információhordozók használatának képessége.
A szókincs bővítése és árnyalása, a kifejezőképesség fejlesztése az olvasott szöveg kapcsán.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

Az összehasonlító képesség fejlesztése a műfaji jellemzők felismerése során. Az összehasonlító és elemző képesség fejlesztése az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés jellemzőinek felismerése során.

A kifejezőképesség fejlesztése memoriterek hangoztatása során.

A hangos olvasási képesség fejlesztése a párbeszédes és elbeszélő részek felolvasása során.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Ismeretek gyűjtése az ösköltészetéről, a költészet kialakulásáról könyvtárak, az internet segítségével. A tapasztalatok összevetése, összegzése, összefoglalása vázlat formájában.

A monda műfaji jellemzőiről vázlatírás.

A monda és a mese műfaji jellemzőinek összehasonlítása konkrét szövegpéldák kapcsán, az eredmények megjelenítése pl. Venn-diagram segítségével.

A műfajok ismertető-jegyeinek táblázatba foglalása. Az olvasott balladák „hiányzó” elemeinek megírása, a született szövegek felolvasása, összehasonlítása.

A tisztán elbeszélő és dramatikus műrészletek megkülönböztetése a kifejező felolvasás segítségével.

Gyakorlatok a szóképek és nyelvi alakzatok felismerésére, jelentéseik, jelentésmódosító szerepük értelmezésére. Adott szövegrész szóképeinek, alakzatainak átírása, helyettesítése.

Az időmértékes és az ütemhangsúlyos verselés gyakorlása, verssorok, versszakok írása adott ritmus szerint.

A leggyakoribb verslábak felismerésének gyakorlása.

Versszakok újrainírása más ritmusban.

Műrészletek dramatikus megjelenítése csoportosan, a különféle dramatizálások összevetése, beszélgetés szöveg és előadás, illetve az előadások különbségeiről.

Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, némajáték, helyzetgyakorlatok), a szerzett tapasztalatok megbeszélése, összefoglalása.

Memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása.

KÖVETELMÉNYEK

Gyermekeknek szóló néhány ismeretterjesztő kézikönyv, lexikon, szótár ismerete, használata

Egyszerűbb szövegek műfaji különbségeinek érzékelése, néhány jellemző ismerete.

A jegyzetkészítés, vázlatírás alapjainak ismerete, néhány vázlatpont önálló összegyűjtése, vázlat önálló kiegészítése.

Az elbeszélő és dramatikus műrészletek különbségeinek ismerete.

Néhány gyakori szóképek és nyelvi alakzat ismerete, értelmezése, hangulati hatásuk felismerése.

Néhány gyakori versláb ismerete.

Alapismeretek a dramatikus megjelenítési formákról.

Memoriterek szöveghű, kifejező előadása: egy balladából részletek, néhány versszak a *Rege a csodaszarvasról* című műből.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Témazáró dolgozat, monda írása. Memoriterek.

4. ARANY JÁNOS: TOLDI

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A hangos olvasás gyakorlása hangsúlyos verselésű mű felolvasásával.
A meglévő tudás mozgósítása.
Művek összehasonlítása, a hasonlóságok és a különbségek megnevezése.
Az egyéni kifejezőmód és a kooperáció fejlesztése dramatikus játékokkal

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

Áttekintő, lényegki-emelő, rendszerező képesség fejlesztése.
A tér- és időészlelés képességének fejlesztése.
Irodalmi művek értelmezése, kifinomult szövegelemzési képesség, az irodalmi kifejezőmód iránti fogékonyság erősítése, a történeti és az esztétikai érzék fejlesztése.
A kifejezőképesség fejlesztése szóbeli vélemény megfogalmazásával.
Az ítélőképesség fejlesztése érvek megfogalmazásával. A szövegalkotási képesség fejlesztése.
A megfigyelő képesség fejlesztése az elbeszélői előadásmód elemzése során.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

A *Toldi* műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása az eddig tanult epikai műfajokkal.
A mű cselekményének és szerkezetének megfigyelése. Események időrendbe állítása, vázlatírás, vázlatpontok sorrendjének megállapítása.
A jellemábrázolás módjainak, az epizód szerepének, a főhős jellemfejlődésének megfigyelése.
Gyakorlatok rövid, néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására a szereplők jelleméről és tetteiről: pl. bírósági tárgyalás megtartása (védelem és vád képviselői) a vitéz halála után, gyászbeszéd stb.
Elbeszélés és leírás alkotása különböző nézőpontból.
Az elbeszélői előadásmód sajátosságainak a megfigyelése.
Néhány gyakori szó-kép, nyelvi alakzat fel-ismerése és megnevezése.
A költő nyelvhasználatának (képes beszéd, hangulatteremtés, szó-rend stb.) megfigyelése, folyamatos szógyűjtés. Népi motívumok gyűjtése.
A *János vitéz* és a *Toldi* összehasonlítása különféle, előre megbeszélt szempontok alapján, csoportbontásban.
A tapasztalatok közös összevetése.
Verselési, rímelési gyakorlatok.
Kiscsoportos tablók komponálása Toldi Miklósról. Jelenetek előadása a *Toldi* cselekményelemeiből vagy kitalált helyzetek alapján. Forgatókönyv részlet, filmajánló, reklámfilm tervezése a „*Toldi*” című filmhez.
Memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása.

KÖVETELMÉNYEK

Szövegek műfaji különbségeinek felismerése.
Hangos olvasás a versritmus érzékeltetésével.
A szereplők cselekedeteinek, jellemének, nézeteinek megértése.
Néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplők jelleméről, szubjektív benyomások megfogalmazása, érvelés idézetekkel alátámasztva.
Elbeszélés írása jellemzéssel és /vagy leírással kb. másfél-két oldal

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Témazáró dolgozat. Memoriterek.

5. GÁRDONYI GÉZA: EGRI CSILLAGOK

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

Irodalmi művek értelmezése, kifinomult szövegelemzési képesség, az irodalmi kifejezésmód iránti fogékonyság erősítése, a történeti és az esztétikai érzék fejlesztése.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

Hatékony, önálló információgyűjtés a szótárak, lexikonok, az internet kereső programjainak felhasználásával.

Az idő- és térszerkezet érzékelése.

Az egyéni kifejezésmód és a kooperáció fejlesztése dramatikus játékokkal.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

A regény önálló elolvasása.. Műrészletek felolvasása.

Az önálló elolvasás előtt: Ismeretek önálló és/vagy csoportos összegyűjtése és megbeszélése a regény történeti koráról, a megírás koráról és a szerzőről. A történelmi regény kapcsán a hitelesség és a fikció összefüggésének néhány problémája, egy-egy szövegrészlet ismert történelmi regényekből.

A cselekménynek, a szerkezetnek, az ismétlődő motívumok szerepének megfigyelése csoportmunkában, a tapasztalatok közös összegzése.

A főszereplők regénybeli „életútjának” nyomon követése (pl.: közösen készített térkép készítése).

A szereplők tulajdonságait legjobban kifejező szövegrészletek összegyűjtése és összevetése. Az érzelmek kifejezésének formái a regényben: önálló és vagy csoportmunka.

A regény, illetve a történelmi regény műfaji sajátosságai a regényben, jellemző szövegrészletek válogatása.

A regény adaptációinak feldolgozása, mű és adaptáció összehasonlítása.

Elbeszélés, jellemzés és leírás alkotása különböző nézőpontból a regényszereplőinek, cselekményének kapcsán.

Elbeszélés írása párbeszéddel önállóan vagy páros munkában.

A regény dramatikus feldolgozása például egész csoportos improvizáció a katonák toborzásáról; egész osztályos tablókészítés a törökök és a magyar vitézek szembenállásáról; az egri vár alaprajzának közös megrajzolása, a katonák szálláshelyének, stb. pontos kijelölésével; jelenet arról, miről álmodik egy katona a közelgő török elleni csata előtt.

Memoriter tanulása.

KÖVETELMÉNYEK

A házi olvasmányként elolvasott mű cselekményének összefüggő ismertetése, a befogadói élmény kifejezése, önálló vélemény alátámasztása idézetekkel.

Néhány mondatos vélemény megfogalmazása az olvasmány hatásáról.

A közösen elemzett motívumok értelmezésének önálló összefoglalása írásban és szóban.

A cselekmény utólagos felidézése, a szereplők jellemzése alapos szövegismeret birtokában.

A mű idő- és a térszerkezetének felismerése. A szereplő külső és belső jellemzőinek összefoglalása. A mű értékszerkezetének felismerése. Műfaji ismeretek a történelmi regényről. Rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplők jelleméről. Elbeszélés írása jellemzéssel és /vagy leírással kb. másfél-két oldalas terjedelemben. Ismeretek a dramatikus feldolgozás sajátosságairól.

Memoriter szöveghű és kifejező előadása a műből (pl. Dobó esküje.)

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Témazáró dolgozat. Memoriterek.

6. JELLEM, KALAND, KONFLIKTUS AZ ELBESZÉLŐ MŰFAJOKBAN

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A hangos olvasási képesség és a szövegértési képesség gyakorlása régies nyelvezetű szövegen.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

A szókincs árnyalása és bővítése, a kifejező képesség fejlesztése az olvasott szövegben található kifejezések felhasználásával.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Az elbeszélő költemény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése.

Mesei elemek a műben: egyéni és/vagy csoportos gyűjtés, a szövegből vett idézetekkel, mesei párhuzamokkal.

A szereplők egymáshoz fűződő viszonyának feltérképezése.

A szereplők tulajdonságainak, tetteinek értékelése.

Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása.

A szerkezeti jellemzők vizsgálata.

Lényegkiemelés, vázlatkészítés.

Adaptációk (film, rajzfilm) megtekintése, megbeszélése, az irodalmi mű és az adaptáció összehasonlítása, különös tekintettel az időbeli távolságra és a művészeti ág/technika nyújtotta lehetőségekre.

Verselési gyakorlatok. A hexameter szerkezetének megfigyelése.

Műrészlet „skandáló” olvasása.

KÖVETELMÉNYEK

A szövegek műfaji különbségeinek érzékelése.

A szereplő külső és belső jellemzőinek összefoglalása. A mű értékszerkezetének felismerése.

A saját vélemény alátámasztása érvekkel, a szövegből vett idézetekkel.

Alapismeretek az időmértékes verselésről és a hexameterről.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Memoriterek.

7. ÍZELÍTŐ A KÖLTÉSZET REMEKEIBŐL

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A hangos olvasási képesség gyakorlása különböző korokból származó lírai művek értő, értelmező előadásával, a történeti és az esztétikai érzék fejlesztése.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

Az önkifejezés képességének fejlesztése a szövegek átírása során.
A szociális kompetencia fejlesztése mások véleményének türelmes és figyelmes meghallgatása, szembesítése során.
A kifejezőképesség fejlesztése a memoriterek kifejező előadásával.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal.
Szövegek átírása, az olvasott művekhez új befejezések írása.
Vélemények megfogalmazása a lírai mű témájáról, hangulatáról, hangneméről. A vélemény érvelő kifejtése, alátámasztása idézetekkel.
Mások véleményének meghallgatása, a vélemények közötti különbség megfogalmazása, kulturált vita.
Összegzés: a műről közös olvasat kialakítása, megjelenítése pl. gondolatterkép segítségével.
A lírai műnem eddig tanult sajátosságainak összegzése.
A költői szöveg- és képalakítás vizsgálata. A versekben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok felismerésének, megnevezésének, szerepének és hangulati hatásának megfogalmazása. Átírás, képek, alakzatok helyettesítése, megváltoztatása adott szempontok alapján.
Memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása.

KÖVETELMÉNYEK

A versek témájának, hangulatának, hangnemének felismerése.
A szó szerinti és a metaforikus jelentés megkülönböztetése.
Saját vélemény megfogalmazása, megvédése érveléssel, idézetekkel.
A lírai műnem sajátosságainak ismeretei.
A versekben megjelenő egyszerűbb képek és alakzatok, azok szerepének és hangulati hatásának megnevezése.
Memoriterek szöveg-hű, kifejező előadása (három- négy vers).

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Témazáró dolgozat. Memoriterek.

8. PÁROS ÉS KISKÖZÖSSÉGI KOMMUNIKÁCIÓ

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A szóhasználat, kiejtés, testbeszéd összehangolása a hatékony kommunikáció érdekében a szociális kompetencia fejlesztésére.
Adatgyűjtés és rendszerezés, a lényeges adatok kiemelése, a feleslegesek szelektálása.
Jegyzetkészítés. Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

A szociális kompetencia fejlesztése a hatékony kommunikáció erősítésével.
A kulturált vitatkozás alapvető szabályainak ismerete: ellentétes vélemény meghallgatása, tisztelete; saját álláspont érvekkel történő alátámasztása, esetleges korrigálása. A szabályok betartásával a szociális kompetencia fejlesztése.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Beszédművelési gyakorlatok tréningyszerű végzése minden tanítási órán: a beszédtempó, a hangmagasság, hangerő, hanglejtés tudatos alkalmazása.
A hallgatósághoz, a beszédhelyzethez való alkalmazkodás, a személyiséghez illő fellépés érzékeltetése páros, szituációs játékokban (pl.: üzenet rövid, szóbeli összefoglalása, segítségkérés, tudakozódás társától, felnőttől).
A gesztusokról szóló, rövid szövegek olvasása és feldolgozása egyéni vagy páros munkában.
Nem szakrendszerű oktatás beiktatása.
A kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás különböző módozatainak gyakorlása páros munkában (pl.: köszönés, névnap köszöntés).
Saját vélemény megfogalmazása és megvédése a témának és beszédhelyzetnek megfelelően. Mások véleményének meghallgatása, megértése kisközösségi (iskolai, baráti) helyzetekben.
A vitatkozás kulturált formájának megismerése, gyakorlása páros és csoportmunkában.
Olyan vitatémákat kell megadni, amiről a tanulóknak van ismeretük, mondanivalójuk. A vitára előzetes felkészülési időt kell adni, legalább 3-4 napot.

KÖVETELMÉNYEK

A beszédhelyzethez (szándék, címzett, tartalom) és a nyelvi illem alapvető szabályaihoz alkalmazkodó beszédmód a kommunikáció iskolai helyzeteiben (pl.: tanítási órán, szünetben, iskolai ünnepségeken).

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés.

9. SZÓBELI ÉS ÍRÁSBELI SZÖVEGMŰFAJOK FŐBB ISMÉRVEI

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA
Lényegkiemelő képesség fejlesztése a fontos és lényegtelen elemek szelektálásával. Információk keresése, összegyűjtése és feldolgozása, kritikus alkalmazása. Önkifejezés és kreativitás fejlesztése.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK
A szókincs, kifejező képesség fejlesztése az olvasott szövegekben található kifejezések felhasználásával. Nézőpontok feltárása és következtetések levonása. Az önkifejezést, a kommunikációs partner megértését elősegítő kommunikációra való képesség. Elemző képesség fejlesztése. A kritikai érzék, az önértékelési képesség fejlesztésével a szociális kompetencia fejlesztése. Ismeretszerző és alkalmazó képesség fejlesztése.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK
Rövidebb, különböző műfajú szövegek (elbeszélés, leírás, jellemzés) fontosabb gondolatainak összefoglalása, elmondása társnak. A páros munka során hallgató kérdéseket tehet fel, így a beszélő megtapasztalja, milyen lényeges elemet nem mondott el. Elbeszélés és leírás alkotása különböző nézőpontból a címzett megváltoztatásával (pl.: felelet elmesélése barátnak, szülőnek; ruházat leírása divatbemutatóra, barátnak). Szépirodalmi szövegekben a párbeszéd megfigyelése (megfogalmazás, leírás formai követelményei) egyénileg. Narratív szövegrész (pl.: mondarészlet) átalakítása párbeszéddé páros munkában, majd a párbeszéd lejegyzése egyéni munkában. Szépirodalmi művek (pl.: Toldi) jellemzést tartalmi részeinek olvasása, elemzése. A különféle jellemzési módok megfigyelése csoportmunkában. Néhány soros jellemzés alkotása osztálytársról. Rövid önjellemzés írása. Az önjellemzések alapján az osztálynak ki kell találnia ki írta magáról. Akit nem ismernek fel, annak baj van az önértékelésével. Elbeszélés ötvözése leírással (pl.: kirándulás történetének bővítése helyszín bemutatásával), levél bővítése jellemzéssel (pl.: új osztálytárs jellemzése barátnak írt levélben). Könyvtárban ismeretterjesztő könyvek olvasásakor elbeszélő, leíró és jellemző részek keresése, ezekhez kapcsolódó feladatok megoldása kooperatív munkában. Mi lenne, ha...? típusú fogalmazások témája lehet: <i>Mi lenne, ha 2201-et írnánk? Mi lenne, ha életre kelnének a dinoszauruszok?</i> Ösztönözzük a tanulókat szabad témaválasztásra.

KÖVETELMÉNYEK
Másfél-két oldal terjedelmű elbeszélés írása jellemzéssel személyes élmény alapján.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE
Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Elbeszélés írása jellemzéssel.

10. A SZAVAK JELENTÉSE ÉS SZERKEZETE, SZÓFAJTANI BESOROLÁSA

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A szövegértő képesség kiterjesztése a vizuális információkra.
A szófajok kialakulásával kapcsolatos információk keresése az internet keresőprogramjaiban.
Hatékony önálló tanulás és a problémamegoldás ösztönzése.
A tapasztalatokon alapuló nyelvi fogalomrendszer kialakítása a szófajok körében.
A nyelvi tapasztalatok körének bővítése.
Álláspont kialakítása nyelvhelyességi kérdésekben nyelvtani ismeretek alapján.
A helyesírási problémaérzékenység továbbfejlesztése, a helyesírási szabálygyűjtemények tudatos használata.
A helyesírási problémaérzékenység fejlesztése a helyesírási szótárak használatára való szoktatás.
A hagyományörzés, a magyarságtudat erősítése a névválasztás kapcsán.
Az ismeretszerző és -alkalmazó képesség fejlesztése.
A nyelvi eszközök (határozószók, viszonyítók) alkalmazása szóbeli és írásbeli nyelvhasználatban.
A tanulók önállóságának növelése a feladatvégzésben, a szabályalkalmazásban.
Önellenőrzés helyesírási szótárak, számítógépes ellenőrzőprogramok felhasználásával.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

Analizáló, szintetizáló, absztrakciós képesség fejlesztése az új szófajok tanulása közben.
Problémamegoldás, szabályalkotás. Szövegértő képesség elmélyítése az ok-okozati összefüggések felfedeztetésével.
Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése.
A kifejezőképesség fejlesztése a szófajtani ismeretek felhasználásával, a szövegkohézió tudatos biztosítása.
A különféle szociális kapcsolatok elemzésével a mindennapi társas helyzetekben való eligazodás erősítése, kulturált nyelvhasználatra való ösztönzés.
A nyelvi elemzési készség és a rendszerező képesség fejlesztése, a nyelvtani fogalmak tudatos használata.

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

Rövid, a korosztály számára érthető szövegek (a szófajok kialakulása kapcsán) értelmező néma olvasása. A tipográfiai megoldások (pl.: kiemelések eltérő betűtípusokkal) megfigyelése.
Jegyzet készítése tanári irányítással.
A szófajok fogalmának kialakításakor a hangsúlyt a jelentésre helyezzük, ne a kérdőszavakra!
A bevezető szakaszban (1–4. osztály) megszerzett szófajtani ismeretek aktivizálása differenciált osztálymunkában szófajfelismerési és helyesírási gyakorlatokkal.
Nem szakrendszerű oktatás beiktatása.
Az ige jelentése a tanulók nyelvi tapasztalatai alapján: cselekvés vagy történés a szövegkörnyezettől függően (pl.: *Éva versenyre készül. Készül az ebéd.*)
Az igékhez járuló személyragok elkülönítése alaktani elemzések során az alanyi és tárgyas ragozás megnevezése nélkül.
Az igemódokról tanultak felidézése differenciált csoportmunkában.
Az igemódok és a mondatfajták közötti kapcsolat tudatosítása mondat- és szöveg-átalakítási feladatok segítségével (pl.: ételrecept elmondása különböző címzettnek kijelentő, illetve felszólító módban).
Az igemódok és igeidők kapcsolatának felfedeztetése elbeszélő szöveg értelmezése és spontán nyelvhasználat közben.
Az ikes igék helyes használata. Beszélgetés a nyelvi állapot megőrzésének fontosságáról.
Az igékkel kapcsolatos nyelvhelyességi problémák tisztázása, korrekciója, önkorrekciója (pl.:

„nákozás”, „suk-sükölés, szuk-szükölés”).

Nyelvhelyességi hibák gyűjtése a médiákból.

Szituációs játék: Hogyan figyelmeztessék társukat vagy egy felnőttet, ha nyelvhasználati hibát vét. Az igékhez kapcsolódó helyesírási problémákat mindig az adott anyagrésznél tisztázzuk és gyakoroltassuk. Így biztosítjuk a folyamatos képességfejlesztést.

A főnévről a bevezető szakaszban tanultak felidézése, az ismeretek bővítése metanyelvi szöveg értelmezésével. A kulcsszavak tipográfiai kiemelésével a jegyzetkészítés segítése. Az új fogalmak (konkrét és elvont főnév, egyedi név, anyag- és gyűjtőnév) reprodukív definíciójának megfogalmazása páros munkában.

A tulajdonnevek fajtáinak tanulásakor a helyesírási szempont kerüljön előtérbe.

A személynevek kialakulásáról, a névadási szokásokról szóló szöveg néma, értelmező olvasása. Okozati összefüggések felismerése, történelmi ismeretek felhasználása a szövegértelmezésben.

A földrajzi és az intézménynevek helyesírásának egyszerűbb esetei, gyakorlás, alkalmazás differenciált csoportmunkában.

Korrektorjáték: helyi, területi folyóiratokban a földrajzi és intézménynevek helyesírásának ellenőrzése.

A földrajzi és az intézménynevekből képzett melléknevek helyesírásának gyakorlása egyszerű esetekben a helyesírási szabályzat felhasználásával.

A melléknév fokozásakor viszonyítási alapok megkeresése.

A szófajjal kapcsolatos szófajtani ismeretek elmélyítése a helyesírási szabályok rendszerezésével csoportmunkában.

Számnevek alkalmazása a mindennapi életben (pl.: csekk, pénzes utalványok kitöltése, grafikonok, diagramok értelmezése stb.)

Nyelvhasználati hibák javítása önállóan (pl.: sok emberek, hat kerület stb.) indoklással.

A névmások fogalmának kialakítása a főnév, melléknév és számnév fogalmának összevetésével tanári irányítással.

A névmások fajtáinak megismerése. A névmásítás szerepe a szövegalkotásban szövegkorrekciós feladatok megoldásával önállóan. A felesleges szóismétlés elkerülése névmásokkal.

A tegezés, magázás, önözés kialakulásáról szóló szöveg feldolgozásával a helyes nyelvi forma kiválasztása adott kommunikációs helyzetben szerepjátékkal.

A vonatkozó névmás fogalmát jobb 8. osztályban az összetett mondat tanításakor tisztázni.

Alaktani elemzések végzésével a jelek (többesjel, birtokjel, birtoktöbbesítő jel, birtokos személyjelek, fokjelek) szerepének tudatosítása.

A bevezető szakaszban a főnévi igenévről tanultak átismétlése, az ismeretek bővítése.

Táblázat kiegészítése vagy készítése önállóan nyelvi tapasztalat alapján a főnévi igenév személyragozásáról.

A melléknévi igenév képzésmódja szabályjáték alkalmazásával. A melléknévi igenevek fajtáinak megfigyelése rövid, szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegeken, használatuk szövegalkotáskor.

A határozói igenévvel bővebben a 7. osztályos tananyagnál, a határozók kifejezőeszközeinél érdemes foglalkozni.

A határozószók szerepének megfigyelése szövegalkotáskor: eseményleírások pontosítása, játékos szókinszfejlesztő gyakorlatok (pl.: Mondd a párját! sebbel-..., üggyel-..., kézzel-... stb.; Mondd az ellentétét! elől-... alul-... stb.).

Helyesírási szabályok alkalmazása a határozószók körében (pl.: -ul, -ül).

A névelő, névutó, igekötő helyes használatának megfigyelése rövid szövegeken, helyesírási, nyelvhelyességi problémák tisztázása.

A kötőszó szerepe a szövegkohézió megteremtésében mondatok befejezésével, összekapcsolásával.

A mondatok értelmének árnyalása, módosítása módosítószókkal. Szerepük a nézőpont megváltoztatásában.

A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi szabályok összegyűjtése, rendszerezése, táblázatba foglalása kooperatív munkaformában.

A helyesírási szabályzat használatának gyakorlása differenciált osztálymunkában, a tárgymutató szerepe a szabálykeresésben.

Tanulók által írt szövegek helyesírási ellenőrzése, értékelése önállóan, a társ munkájának ellenőrzése, javítása.

A szófajtani ismeretek felhasználása a szövegek műfajának meghatározásakor (pl.: az elbeszélésben több az ige, a leírásban a névszó – főnév, melléknév; az igeidőváltás élénkebbé teszi a szöveget stb.)
--

KÖVETELMÉNYEK

Szavak szófajának felismerése, megnevezése szövegben (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, igenév, viszonyzó, mondatzó).

A szófajok jelentéstani és alaktani jellegzetességeinek ismerete.

A szófajok helyesírására, helyes használatára vonatkozó szabályok ismerete és alkalmazása szóbeli és/vagy írásbeli nyelvhasználat során.
--

Jártasság a korosztály számára készült helyesírási szótárak használatában.
--

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Témazáró dolgozat.

11. ÉV VÉGI ÖSSZEFOGLALÁS

A TANTÁRGYTÖMB CÉLJA

A nyelvhasználati, szövegalkotási, szövegértési képesség fejlesztése.
A szófajok elkülönítésével és rendszerezésével a rendszerezési képesség és a logikus gondolkodás fejlesztése.

KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

A rendszerező és a szelektáló képesség fejlesztése.
A helyesírási képesség aktivizálása akaratlagos írás közben.
Szövegértési képesség, a megfelelő hatékonyságú műveletvégzés, valamint a szerzett információ felhasználása képességének fejlesztése

TANÍTÁSI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, TEVÉKENYSÉGEK

A tanult ismeretek alkalmazása az év végi összefoglaló feladatokban.
A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlatok.
Év végi felmérés szövegértésből.
Az irodalmi feladatlap év végi felmérésének megírása.
Az összefoglaló táblázatok segítségével a magyar nyelv szófaji rendszerének összeállítása kooperatív munkaformában.
Különböző műfajú szövegek szavainak szófajtani statisztikájának összeállítása csoportmunkában.
Differenciált osztálymunkában a helyesírási ismeretek alkalmazása tollbamondás, akaratlagos írás (pl.: SMS, e-mailüzenet stb.) közben.
Az egészséges táplálkozással kapcsolatos szöveg értelmezése, átalakítása tanácsokká.
Saját álláspont kifejtése az olvasottakról, kérdések, válaszok megfogalmazása.
Nem szakrendszerű oktatás beiktatása.

KÖVETELMÉNYEK

Az év során megfogalmazott továbbhaladási feltételek.
Az összefoglalás sajátosságainak ismerete.
Korábban az egyes témaköröknél megfogalmazott ismeretek, képességek, jártasságok megléte.

TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni és csoportos munka megfigyelése alapján, szóbeli értékelés. Év végi felmérés.

Javaslat a tömbök elosztásához

Előforduló rövidítések:

Ffgy. = Fogalmazási feladatgyűjtemény

I. = Irodalom tankönyv

If. = Irodalom feladatlapok

Kk. = Kézikönyv a magyar nyelv tanításához 6. évfolyam

Mf. = Irodalom munkafüzet

Mkk. = A szövegértő képesség fejlesztése a kompetenciaalapú, nem szakrendszerű oktatásban. Széplaki Erzsébet. Apáczai Kiadó, 2008

Ny. = Nyelvtan és helyesírás munkáltató tankönyv

Sz.f.gy. = Szövegértést fejlesztő gyakorlatok

T. = A tollbamondások szövegei, amelyek a nyelvtan kézikönyvben találhatók.

Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
1.	A 1.hét	1.	ÉV ELEJI IS- MÉTLÉS Ismerkedés a tan- eszközökkel. Nyári olvasmányok.	Ismerkedés a taneszközökkel. A kötelező és ajánlott művek be- mutatása. Az 5. évfolyamon tanultak ismét- lése, rendszerezése, alkalmazása. Az észlelt hiányosságok pótlása különböző munkaformákban.	Anyanyelvi kommunikáció fej- lesztése egész tanévben minden <u>tanítási órán folyamatos.</u> A hatékony, önálló tanulás: Ké- peségfejlesztő, összefüggés- kezelő képesség. Tájékozódás. Szociális kompetencia: Felelős- ségvállalás. Bizonytalanságtűrés.	Mf. 5–7. o. válogatás a feladatok közül
		2.	Tájékozódás a tu- dás, a képességek és készségek szintjéről			
		3.	Az 5. évfolyamon a hangokról és a be- tűkről tanult ismere- tek ismétlése	Helyesejtési gyakorlatok. <i>A hangzó anyanyelvünk</i> című alfe- jezet közös áttekintése. Válogatás a tankönyvi feladatok között a tanulók képességeinek megfelelően, differenciálás. T. 1.	A helyesejtési képesség fejlesztése. <u>egész tanévben minden tanítási órán folyamatos.</u> Kognitív kompetencia: Képesség- fejlesztő, rendszerező képesség. Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírási képesség.	Ffgy. 7/1., 2. a) 3. Ny. 20–21. o. Ny. 5–7. o. Kk. 58–62. o.; minden <u>jelzett tollbamondás ajánlott szövege</u>
		4.	A szavak alakja és jelentése. A szavak szerkezete	Helyesejtési gyakorlatok. Ismétlés csoportmunkában: Szó- kincsfejlesztés: Ny. 9/5–7., 10/10. b), szövegalkotás: 10/9., 12/6. c) élménybeszámoló: 5/1. f). Beszél- getés: 10/10. c). T. 2.	Anyanyelvi kommunikáció: Kife- jezőképesség, szövegértés, helyes- írás. Kreatív szövegalkotás. Szociális kompetencia: Csoport- kezelési képesség, alá- és föléren- deltség elfogadása.	Ffgy. 7/1., 2. b) 3., 4. a) Ny. 8–12. o.

		5.	A magyar helyesírás alapelvei	Helyesejtési gyakorlatok. Ismétlés egyéni, páros, vagy csoportmunkában: Levélírás: Ny. 14/4. b), receptírás: 16/5., c) recept előadása: 16/6. Kísérő szöveg alkotása: 17/1. Betűrendbe sorolás: 18/7. Tájékozódás a telefonkönyvben: 18/7. b) T. 3., 4. vagy 5. differenciáltan.	Anyanyelvi kommunikáció: reprodukív és produktív szövegalkotás. Helyesírási képesség. Szociális kompetencia: Segítségnyújtás. Gondolkodási kompetencia: Rugalmas gondolkodás szövegalkotáskor. Konvertáló képesség.	Ffgy. 7/1., 2. c) 3. Ny. 13–18. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök
2.	A 3.hét	1.	A KOMMUNIKÁCIÓ Amit már 5. osztályban megtudtál a kommunikációról	A kommunikáció tényezői. Mondatalkotás ugyanarról a témáról a kommunikációs funkció megváltoztatásával. Az állati és az emberi kommunikáció összehasonlítása csoportmunkában.	Anyanyelvi kommunikáció: a kommunikációs funkció alkalmazásának képessége. Kognitív kompetencia: Az összehasonlító képesség fejlesztése. Kombinatív képesség.	Ny. 19. o. Ffgy. 5–6. o.
		2.	A testbeszéd. Az önkéntelen gesztusok	<i>Az önkéntelen gesztusok</i> c. szöveg feldolgozása. Tanács megfogalmazása. Önkéntelen gesztusok értelmezése. Véleménynyilvánítás.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértelmezés, az akaratlagos írás fejlesztése feladatmegoldáskor. Narratív kompetencia: Dolgok közlésének és visszaadásának képessége.	Ny. 22–24.. o. Ffgy. 18. o. Ffgy. 16/4.

		3.	A szándékos gesztusok	Helyesejtési gyakorlatok. Az akaratlagos írás fejlesztése feladatmegoldás közben. Szöveg feldolgozása tanuló párbán. A testbeszéd értelmezésével kapcsolatos feladatok megoldása.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési képesség. A verbális és nem verbális komplexitás kezelésére való képesség. Szociális kompetencia: Együttműködési képesség, segítségnyújtás, felfedező készség.	Ffgy. 7/ 4. c) Ny. 25–26. o. Ffgy. 15–18. o. válogatás a feladatok közül
		4.	<u>KEZDŐDJÉK A KALANDOZÁS!</u> Könyvtári ismeretek. Sánta Ferenc Három hely. Az iskola	A címadás gyakorlása. A cselekmény felidézése, tömör összefoglalása. Önálló szövegfeldolgozás kérdések alapján. Beszélgetés a tanulók olvasási szokásairól. Történetmondás, fogalmazás írása a családi hagyományokról.	A hatékony, önálló tanulás: A szövegelemzésben való jártasság elmélyítésével a szövegértés színvonalának emelése. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: Az irodalmi élmények iránti fogékonyság erősítése.	I. 6–8. o. Mf. 8. o.
		5.	A monda Történetek a magyarok vándorlásáról A csodaszarvas	Helyesejtési gyakorlatok. A hangos, kifejező olvasás gyakorlása, cselekménymondás, a szöveg kiegészítése. A monda műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása a mese műfaji sajátosságaival.	Anyanyelvi kommunikáció: Olvasás, szóbeli szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: motiváció, figyelemösszpontosítás, megfigyelés. Kognitív kompetencia: Az összehasonlító képesség fejlesztése.	Ffgy. 7/2. f) 4. b) I. 12–14. o. Mf. 9. o. 3.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök
3.	A 5.hét	1.	Arany János: Rege a csodaszarvasról <u>Memoriter:</u> legalább hat versszak a műből.	A műfaji sajátosságok megfigyelése. A tömörítés és a vázlatírás gyakorlása. László Gyula: <i>50 rajz a honfoglalókról.</i>	A hatékony, önálló tanulás: A megfigyelő képesség fejlesztése. Figyelemösszpontosítás. lényegkiemelő képesség. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.	I. 14–18. o. Mf. 9. o. 4–5.

	B	2.	Mondák a honfoglalás idejéből és az Árpád-korból <i>Csörsz árka,</i> <i>A fehér ló mondája,</i> <i>Szent László pénze,</i> <i>A balatoni kecske-köröm</i> Mondák a Hunyadi-mondakörből <i>Mátyás király meg Markóp</i>	A monda műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása a mese műfaji sajátosságaival. A mondatípusok felismerése. A mondák néma és hangos olvasása, a szöveg rövid szóbeli összefoglalása. A történelmi kor tanulmányozása, beszámoló Szent Lászlóról. Kutatómunka, a helyi mondák megismerése.	Kognitív kompetencia: Az összehasonlító képesség fejlesztése. A hatékony, önálló tanulás: Szótárak, lexikonok és internet használata. A könyvtári tájékozódás, a különböző információhordozók használatának képessége. Állampolgári kompetencia: Hagyományok tisztelete, megőrzése.	I. 19–24. o. Mf. 10–11. o. I. 27–28. o. Házi dolgozat: monda írása megadott motívumra (elbeszélés leírás, párbeszéd)
		3.	A legenda Szent László király legendája	Szövegfeldolgozás. A monda és a legenda műfaji különbségeinek megfogalmazása.	Anyanyelvi kommunikáció: Olvasási és a szövegértő képesség. Kognitív kompetencia: Az összehasonlító képesség fejlesztése.	I. 32. o. Mf. 12. o.
		4.	<u>SZÓFAJOK</u> A szófajok kialakulása. A nyelvek szófaji rendszere. A magyar nyelv szófaji rendszere	Helyesejtési gyakorlatok. A metanyelvi szövegekhez kapcsolódó szövegértési feladatok. Szóbeli magyarázat alkotása. Válogató másolás. Kiemelések megfigyelése a feldolgozott szövegeken.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértés, szóértelmezés, helyesírási képességek. Kiemelések értelmezése. A hatékony, önálló tanulás: Sajátosságok felismerése. Logikai képesség.	Ffgy. 7/4. d), 5. a) Ny. 27–29. o.
		5.	<u>AZ IGE</u> Az ige jelentése	Helyesejtési gyakorlatok. A metanyelvi szöveg értelmezése, a <i>Magyar értelmező kéziszótár</i> használata páros munkában. A <i>j</i> hang kétféle jelölése. Az <i>-l</i> képzős igék. T. 6. Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértés, szóértelmezés, helyesírási képességek. A hatékony, önálló tanulás: Segédeszközök használata. Szociális kompetencia: Szóbeli kapcsolattartás.	Ffgy. 7/4. c), 5/. b) Ny. 30–32. o. Ffgy. 19–20. válogatás a feladatok közül

Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök
4.	A 7.hét	1.	Az igékhez járuló ragok	Helyesejtési gyakorlatok. A személyragok helyes használata. A kiemelések szerepe: 34/3., 35/4. Szókincsfejlesztés: 35/5. b). Összefüggés megfogalmazása. 35/5. c). T. 7. Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyes nyelvhasználat, helyesírás.. Gondolkodási kompetencia: Összefüggés-kezelő képesség. Nyelvi kompetencia: Grammatikai szabályrendszer kialakítása. Szociális kompetencia: Kapcsolatkezelési képesség.	Ffgy. 7/5. c), 6. a) Ny. 33–35. o. Ffgy. 19–20. válogatás a feladatok közül
		2.	A ragozott igealakok helyesírása	Helyesejtési gyakorlatok. Szöveg-átalakítás megadott szempont szerint. Az összeolvadás és a hasonulások az igékben. T. 8. Segítségkérés, tudakozódás. Rövid válaszlevél írása.	Anyanyelvi kommunikáció: A kifejező- és helyesírási képesség. Gondolkodási kompetencia: A példakeresés képessége. Rendszerező, logikai képesség. Szociális kompetencia: Segítségnyújtás, gondoskodás képessége, felelősségvállalás.	Ffgy. 7/5. b), 6. b) Ny. 36–37. o. Ffgy. 21. o.
		3.	Az igemódok	Helyesejtési gyakorlatok. Indukciós, metanyelvi szövegek és táblázatok értelmezése. Válogató másolás, akaratlagos írás. Érvek megfogalmazása.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértő képesség, helyesírás fejlesztése. Kommunikatív kompetencia: ábraolvasás.	Ffgy. 7/5. e), 6. c) Ny. 38–41. o.
		4.	A ballada Kőmíves Kelemen-né	A ballada műfaji jellemzőinek felismerése, összegyűjtése különböző munkaformákban. Feladatok más korokban született műalkotások idegenségének és szépségének megtapasztalására.	A hatékony, önálló tanulás: Ismeretszerző, alkalmazó képesség. Szociális kompetencia: Értékek képviselője, eszmények és ideálok befogadása. Személyes kompetencia: Az önkifejezési készség fejlesztése. Kreativitás.	I. 36. o. Mf. 12–13. o. I. 37–41. o. Mf. 14–15. o.

		5.	Kőmíves Kelemen-né	A népballada szerepenkénti felolvasása, dramatizálása. A narratív és dramatikus részek közötti különbségek.	Anyanyelvi kommunikáció: A hangos olvasási és a szövegértő képesség fejlesztése. Személyes kompetencia: Önreflexióra való képesség.	I. 37–41. o. Mf. 14–15. o. I. 61–62. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök
5.	A 9.hét	1.	Az igemódok és igeidők kapcsolata	Helyesejtési gyakorlatok. A felszólító módú igék. A kínálás nyelvi formái: 45/8. 9. Igemódok és igeidők közötti összefüggések. T. 9.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási képesség, kulturált nyelvhasználat. Tudásszerző kompetencia: Összefüggés-kezelő, ismeretszerző képesség.	Ffgy. 7/6. d) Ny. 42–45. o.
		2.	A kijelentő módú igék helyesírásának gyakorlása.	Helyesejtési gyakorlatok. A múlt idejű igék helyesírása. T. 10. Kérés megfogalmazása. Ny. 46/1. d). Indukciós szövegek értelmezése. A helyesírási szabályzat használata tanulópairban. Ny. 47/3. a)	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértelmezési képesség, udvarias nyelvhasználat. A hatékony, önálló tanulás: Segédeszközök használata. Tájékozódás. Szociális kompetencia: Együttműködési képesség.	Ffgy. 8/7. Ny. 46–48. o.
		3.	A feltételes módú igék helyesírásának gyakorlása.	Helyesejtési gyakorlatok. A -nák helytelen használata. A reklám szerepe az életünkben. Reklámszöveg alkotása. <i>Mi lenne, ha...</i> típusú szöveg alkotása.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértelmezési képesség. Kommunikációértékelés képessége. Személyes kompetencia: Kreativitás, önkifejezési, önállóságvédő képesség.	Ffgy. 8/7. Ny. 49–51. o.

		4.	Arany János: A walesi bárdok <u>Memoriter:</u> Arany János: A walesi bárdok	A nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának felfedezése. Az érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelése, beszélgetés a tapasztalatokról.	Tudásszerző kompetencia: Az analízáló, a szintetizáló és az absztrakciós képesség fejlesztése. Személyes kompetencia: Önkifejezési készség.	I. 46–49. o. Mf. 16–17. o.
		5.	Arany János: A walesi bárdok	Gyakorlatok a szóképek és nyelvi alakzatok felismerésére, valamint a jó és a rossz, az igazság és az igazságtalanság megkülönböztetésére.	Gondolkodási kompetencia: Analízáló, szintetizáló, absztrakciós képesség. Személyes kompetencia: Az erkölcsi érzék fejlesztése	I. 46–49. o. Mf. 16–17. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök
6.	A 11.hét	1.	A feltételes módú igék helyesírásának gyakorlása	Helyesejtési gyakorlatok. Az -n végű, az egy tagú -sz végű igék. T. 11. A bemutatás. Ny. 53/10. c) Igeidőváltás.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírás, kommunikációs képesség. Szociális kompetencia: Kapcsolatkezelési és kötődési képesség.	Ffgy. 8/7. Ny. 52–53. o. Ffgy. 45/18.
		2.	A felszólító módú igék helyesírása Az ikes igék	A -t, -st, -szt; -s, -sz, -z, -dz végű igék helyesírásnak gyakorlása csoportmunkában. T. 12. vagy 13. A szüszükölés”. Utasítások megfogalmazása. Véleménynyilvánítás.	Normatív kompetencia: Szabálykövető képesség. Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegalkotási képesség. Tudásszerző kompetencia: Problémalátás, problémamegoldás.	Ny. 54–57. o. Ffgy. 22–23. o. Ny. 58. o. Ffgy. 45/19.
		3.	Az igékről tanultak összefoglalása.	Helyesejtési gyakorlatok. Az igék helyesírása. T. 14. A meggyőzés. Ny. 61/6. g) Indukciós szöveg értelmezése.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértelmezés, helyesírás. Nyelvi kompetencia: Grammatikai rendszer kialakítása.	Ffgy. 8/8. a), b), 9. Ny. 59–61. o.

		4.	Arany János: Mátyás anyja <u>Memoriter:</u> Arany János: Mátyás anyja	Balladai sajátosságok gyűjtése. Szókincsfejlesztés szógyűjtéssel. Olvasás szereposztásban. Az események megjelenítése testbeszéddel.	Anyanyelvi kommunikáció: A hangos olvasási és a szövegértő képesség fejlesztése. A verbális és nem verbális komplexitás kezelésének képessége.	I. 50–51. o. Mf. 19. o. Tk. 50-51. o.
		5.	A román Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka	Cselekménymondás, a helyszínek változásának nyomon követése. A címadás gyakorlása.	Anyanyelvi kommunikáció: A szövegértés, szókincs, a kifejező-képesség fejlesztése. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: Érzelmekkel való bánni tudás képessége.	I. 52–56. o. Mf. 18. o.
	B					
Cik-lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök
7.	A 13.hét	1.	A témazáró értékelése, javítása. A NÉVSZÓK A főnév. A tulajdonnév és a köznév.	Helyesejtési gyakorlatok. Metanyelvi szöveg értelmezése. Ny. 63/1. A főnevek kezdőbetűje. Vita. Ffgy. 24. o.	Személyes kompetencia: Önértékelés, önfejlesztés, önreflexióra való képesség. Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértés, helyesírási képesség.	Ffgy. 8/8. c), d). 9. o. Ny. 63–64. o.
		2.	A köznév fajtái és helyesírásuk.	Helyesejtési gyakorlatok. Időtartam helyes jelölése, j–ly, elválasztás. T. 15. Kedvenc édesség receptje. Ny. 67/11. A recept előadása. Vita. Ffgy. 25. o.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegalkotási, előadói képesség. Érvek, ellenérvek megfogalmazásának képessége. Szociális kompetencia: Másokra való odafigyelés képessége.	Ffgy. 8/e), f), 9/10. Ny. 65–67. o.
		3.	A tulajdonnév fajtái és helyesírásuk. A személynevek. Az állatnevek	Helyesejtési gyakorlatok. A tulajdonnevek nagy kezdőbetűje. A hagyomány elve a családnevekben. Metanyelvi szöveg értelmezése. Ny. 71/5. Vita. Ffgy. 26. o.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési, előadói képesség. Érvek, ellenérvek megfogalmazásának képessége. Szociális kompetencia: Siker és kudarc elfogadásának képessége.	Ffgy. 10/7., 8. o. Ny. 68–75. o.

		4.	Összefoglalás	Az epikus művek szerkezeti elemeinek ismerete. A versszak és a nagyobb szerkezeti egységek. Az alkotások összevetése, megbeszélése. Összefoglaló TOTÓ.	A hatékony, önálló tanulás: A rendszerező, összehasonlító és elemző képesség fejlesztése. Szociális kompetencia: Versengési képesség, bizonytalanságtűrés.	I. 63–64. o. válogatás a feladatok közül Mf. 20. o.
		5.				
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, képességek)	Javasolt taneszközök
8.	A 15.hét	1.	A földrajzi nevek helyesírása.	Helyesejtési gyakorlatok. Az egyelemű és többelemű földrajzi nevek. Helyesírási szabályzat használata tanuló párbán. Térképolvasás. Ny. 77/3.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási képesség. A hatékony, önálló tanulás: Szótárhasználat, szabálykövetés. Kommunikatív kompetencia: Ábraolvasás.	Ffgy. 9/11. Ny. 76–78. o.
		2.	A földrajzi nevek helyesírása.	Helyesejtési gyakorlatok. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 82/11. Táj-és térleírás. Ffgy. 47. o. A földrajzi nevek különírt és kötőjeles alakjai. T. 18. Útvonaltervezés. Ny. 80/5.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési, szövegalkotási képesség. A hatékony, önálló tanulás: Szótárhasználat, szabálykövetés. Kommunikatív kompetencia: Ábrázolás, belső képalkotás.	Ffgy. 9/1., 2. a), 3. a) Ny. 78–82. o.
		3.	A csillagnevek és az intézménynevek helyesírása. Márkanévek, kitüntetések, címek helyesírása.	Helyesejtési gyakorlatok. A tulajdonnévfajta feldolgozása csoportmunkában. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 83/1., 89/6. T. 19., 20., csoportonként. Könyvajánlás. Ffgy. 75. o.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírás, szövegértelmezés. Természettudományos kompetencia: Csillagászati jelenségek megértésének képessége. Normatív kompetencia: Szabálykövetés, szabályalkotás. Személyes kompetencia: Befogadói készség, örömmre való képesség.	Ffgy. 9/1., 2. b), 3. b) Ny. 83–85. o. Ny. 86–89. o.

		4.	Számonkérés „TOLDI MIKLÓS KÉPE ÚGY LO- BOG FEL NÉ- KEM...” Arany János élete	Az alsó tagozatban olvasott Arany- versek felidézése. Rövid ismertető készítése a szö- vegben előforduló néhány fogal- lomról. Térképhasználat.	Kognitív kompetencia: Konvertá- ló képesség. Anyanyelvi kommunikáció: Szö- vegalkotás, szókincsfejlesztés. A hatékony, önálló tanulás: Lé- nyegkiemelő, tájékozódó képesség.	If.: feladatlap. I. 65–67. o. Mf. 23–24. o.
		5.	Hogyan keletkezett a <i>Toldi</i> ? Ajánló A <i>Toldi</i> keletkezése Ilosvai Selymes Péter históriája Arany János: <i>Toldi</i> <i>Előhang</i> <u>Memoriter:</u> az <i>Elő- hang</i> .	Szövegelemzési technikák. Más korokban született művek idegenségének megtapasztalása. A <i>Toldi</i> műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása az eddig tanult epikai műfajokkal. Milyennek képzeled Toldi Miklós alakját?	Anyanyelvi kommunikáció: Az irodalmi értékek iránti fogékony- ság, a hangos olvasási, a szövegér- tő, a kifejezőképesség fejlesztése. Kognitív kompetencia: Összaha- sonlító és elemző képesség. Pozitív gondolkodás képessége, esztétikai érzék fejlesztése. Digitális kompetencia.	I. 68–72. o. Mf. 23–24. o. Mf. 25. o. Interaktív tananyag
	B					
Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
9.	A 17.hét	1.	A melléknév fogal- ma, szerepe, jelen- tésárnyalatai	Helyesejtési gyakorlatok. Szöveg értelmezése. Ny. 92. o. A hasonló alakú melléknevek. Ny. 91/6. Leírás kiegészítése melléknevek- kel. Ffgy. 49/5. T. 24.	Tudásszerző kompetencia: Isme- retszerző, problémamegoldó ké- pesség. Alkotóképeség, esztétikai érzék fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírási képesség.	Ffgy. 9/3. e), 10/4. a) Ny. 90–92. o.

	2.	A melléknév fokozása és a melléknévek helyesírásának gyakorlása	Helyesejtési gyakorlatok. A fokozott melléknévek, időtartam jelölése, <i>j–ly</i> , <i>-an</i> , <i>-en</i> ragos melléknévek. T. 25. Melléknévek átalakítása. Ffgy. 49/6. Véleménynyilvánítás. Ny. 95/8. c) Szerepjáték. Meghívás elfogadása és elutasítása. Ffgy. 28/5.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Grammatikai szabályrendszer kialakítása. Önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek. Kezdeményező és vállalkozói kompetencia: Feladatvállalási képesség, rugalmasság. Szociális kompetencia.	Ffgy. 9/3. f), 10/4. a) Ny. 93–95. o.
	3.	A számnév fogalma és fajtái.	Helyesejtési gyakorlatok. A metanyelvi szöveg értelmezése. Ny. 96. o. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 97/3. A számnévekhez kapcsolódó nyelvhasználati szabályok. Ny. 98/5., 7.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Grammatikai szabályrendszer kialakítása. Helyes és kreatív nyelvhasználat. Normatív kompetencia: Szabálykövetés, szabályalkotás.	Ffgy. 9/3. g), 10/4. b) Ny. 96–98. o.
	4.	Toldi I. ének <u>Memoriter:</u> az 1., 2. és 3. versszak.	Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése. Jóslás: a mű olvasása közben előre megjósoltatjuk a tanulókkal a folytatást. A helyszínek változásának nyomon követése.	A hatékony, önálló tanulás: Szövegértés, lényegkiemelés, összefüggés-kezelő képesség. Előfeltevések megfogalmazása. Feltevés és tévedés megkülönböztetése. Térbeli változások követése. Digitális kompetencia.	I. 73–76. o. Mf. 26–27. o. Ajánlott mű: Pásztor Emil: <i>Toldi-szótár, Magyar szinonimaszótár.</i> Interaktív tananyag
	5.	Toldi II. ének <u>Memoriter:</u> a 12. versszak.	Az epikus mű szerkezeti egységeinek megismerése, megnevezése. Feladatok a helyszínek és időpontok, időtartamok megállapítására. Koncentráció: Arany János: <i>Családi kör</i> (életkép). Rajz készítése a Toldi-házról.	A hatékony, önálló tanulás: Szövegértés, a tér- és időbeli változások követése. Anyanyelvi kommunikáció: A verbális és nem verbális komplexitás kezelésére való képesség. Esztétikai művészeti tudatosság. Digitális kompetencia.	I. 77–81. o. Mf. 27–28. o. Interaktív tananyag

	B					
Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
10.	A 19.hét	1.	Összefoglalás. A főnévről, mellék- névről és a szám- névről tanultak.	Helyesejtési gyakorlatok. Az indukciós szövegek értelmezé- se. Ny. 104/1., 105/3. A helyesírás és nyelvhasználat T. 28. o. Telefonos érdeklődés. Ny. 104/2. c). Alakleírás. Ny. 106/10. Táblázatok értelmezése. Ny. 172– 173. o.	Kognitív kompetencia: Összeha- sonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombi- natív, logikai képesség. Tudásszerző kompetencia: Prob- lémamegoldó, összefüggés-kezelő, alkotóképesség. Példakeresés ké- pessége.	Ffgy. 9/3., 10/4. c) Ny. 104–106. o.
		2.	A személyes név- más	Helyesejtési gyakorlatok. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 108/1. A ragos személyes névmások. Ny. 110. o. Tanácsadás. Ny. 111/9.	Anyanyelvi kommunikáció: Szö- vegértési, a verbális és nem verbá- lis komplexitás kezelésére való képesség. Szociális kompetencia: Gondos- kodás képessége. Segítségnyújtás.	Ffgy. 10/4. d), 5., 6. a) Ny. 108–110. o.
		3.	A személyes név- mások utaló szerepe	Helyesejtési gyakorlatok. Panaszkodás, árulkodás. Ny. 111/8 Magázás, önözés, tegezés. Ny. 112. o. T. 29.	Anyanyelvi kommunikáció: Ön- kifejezéshez szükséges nyelvi ké- pességek fejlesztése. Helyes szó- használat.	Ffgy. 10/6. a) Ny. 111–112. o.
		4.	Toldi III. ének <u>Memoriter:</u> a 7. és 8. versszak.	Az elbeszélői előadásmód sajátos- ságainak, az érzelmi, indulati fe- szültség fokozásában részt vevő eszközöknek a megfigyelése. Válogató olvasás, bírósági tárgya- lás: érvek és ellenérvek megfogal- mazása Miklós tetteről.	Kognitív kompetencia: Az anali- záló és a szintetizáló képesség fej- lesztése. Szociális kompetencia: Mások véleményének meghallgatása és szembesítése. Digitális kompetencia.	I. 82–85. o. Mf. 29–30. o. Interaktív tananyag

		5.	Toldi IV. ének <u>Memoriter:</u> a 4. versszak.	Költői képek (megszemélyesítés, hasonlat, metafora, allegória) felismerése és megnevezése. A költő nyelvhasználatának (képes beszéd, hangulatteremtés, szórend stb.) megfigyelése, folyamatos szógyűjtés.	A hatékony, önálló tanulás: Megfigyelő és kombinatív képesség. A figyelem tartósságának növelése. Anyanyelvi kommunikáció: A kifejezőképesség fejlesztése. Szókincsbővítés. Digitális kompetencia.	I. 86–92. o. Mf. 30–31. o. Interaktív tananyag
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök
11.	A 21.hét	1.	A birtokos névmás	Helyesejtési gyakorlatok. A metanyelvi szöveg és táblázatok értelmezése. Ny. 114–115. o. Párbeszéd kiegészítése. Ny. 116/7. Párbeszéd előadása. A birtokviszony helyes kifejezése. A birtoktöbbsítő jel helyes használata. T. 30.	Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértés. Önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek fejlesztése. Helyes szóhasználat. Kommunikatív kompetencia: Ábraolvasás, beszédértés. Vállalkozói kompetencia: Feladatvállalás képessége.	Ffgy. 10/6. b), 7. a) Ny. 114–116. o.
		2.	A visszaható és kölcsönös névmás	Helyesejtési gyakorlatok. Beszélgetés a barátságról. Ny. 118/5. alapján. Illusztrációk értelmezése. Ny. 117. A riport. Ffgy. 70–71. o. T. 31.	Nyelvi kompetencia: Grammatikai rendszer kialakítása. Kommunikatív kompetencia: Ábraolvasás, képi információk feldolgozásának képessége. Szociális kompetencia: Társas aktivitás. Önkifejezés képessége.	Ffgy. 10/6. c), 7. b), c) Ny. 117–118. o.

		3.	A kérdő névmás. A mutató névmás.	Helyesejtési gyakorlatok. A metanyelvi szöveg értelmezése. Ny. 119–121. o. Interjúkérdések megfogalmazása. Ny. 120/7. A mutató névmás toldalékos alakjai. T. 32. Beszélgetés a kerékpáros közlekedés szabályairól. Ny. 120/5.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Grammatikai szabályrendszer kialakítása. Önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek fejlesztése. Helyes szóhasználat. Szociális kompetencia: Szabálykövetés.	Ffgy. 10/7., 8. Ny. 119–120. o. Ny. 121–112. o.
		4.	Toldi V. ének <u>Memoriter:</u> a 15. versszak	Vázlatírás csoportosan és/vagy egyénileg tartalommondáshoz. Az állatokkal való küzdelem mint téma. Koncentráció a mesékkel, a <i>János vitézzel</i> .	Narratív kompetencia: Dolgok közlésének képessége. Kognitív kompetencia: Összehasonlító, elemző képesség. Digitális kompetencia.	I. 93–97. o. Mf. 32. o. Interaktív tananyag
		5.	Toldi VI. ének <u>Memoriter:</u> a 15. versszak. Részösszefoglalás	Néhány alakzat felismerése és megnevezése. Népi motívumok gyűjtése. A versforma megállapítása: felező tizenkettes. A rímelés megfigyelése. Koncentráció a <i>János vitézzel</i> : a búcsú motívuma.	Kognitív kompetencia: Az összehasonlító és elemző képesség. Anyanyelvi kommunikáció: Ritmusfejlesztés. Digitális kompetencia. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező képesség. Összefüggés-kezelő képesség.	I. 98–102. o. Mf. 33. o. Interaktív tananyag Mf. 34–35. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök

12.	A 23.hét	1.	Toldi VII. ének <u>Memoriter:</u> a 7. versszak.	Olvasás szereposztásban. Cselekménytömörítés. Memoriterek ritmikus hangoztatása. Miklós gondolatainak megfogalmazása.	Anyanyelvi kommunikáció: A hangos, kifejező olvasás. Meta-kommunikáció. Lényegkiemelés. Kifejezőképesség. Ritmusfejlesztés. Szociális kompetencia: Értékek képviselése, empátia.	I. 103–106. o. Mf. 35–36. o. Interaktív tananyag
		2.	Toldi VIII. ének <u>Memoriter:</u> a 13. versszak.	Gyakorlatok: rövid, néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazása a szereplők jelleméről. Tanulói beszámolók készítése Nagy Lajos királyról.	Szociális kompetencia: Az ítélőképesség fejlesztése. Véleményalkotás, álláspont megvédése. A hatékony, önálló tanulás: Ismeretek felhasználásának képessége új helyzetben.	I. 107–111. o. Mf. 36–37. o. Interaktív tananyag
		3.	Toldi IX. ének <u>Memoriter:</u> a 8. versszak.	A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása. A főhős belső vívódásainak megfigyelése. Az epizód szerepe a jellemzésben.	Anyanyelvi kommunikáció: A kifejezőképesség, a helyes és kreatív nyelvhasználat fejlesztése. Szociális kompetencia: Véleményalkotás.	I. 112–117. o. Mf. 37–38. o. Interaktív tananyag
		4.	A határozatlan és általános névmás	Helyesejtési gyakorlatok. Időtartam és <i>j–ly</i> használata. Ny. 125/3. T. 33. Telefonos érdeklődés. Ny. 104/2. c) alapján Táblázatértelmezés. Ny. 24. o.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek fejlesztése. Helyes szóhasználat. Szociális kompetencia: Társas aktivitás.	Ffgy. 10/7., 8. Ny. 123–125. o.

		5.	A névmásokról tanultak összefoglalása.	Helyesírási és nyelvhasználati feladatok csoportmunkában. T. 34. Táblázat kiegészítése. Ny. 126/1. A riport. Ffgy. 72/3., 4., 5.	Kognitív kompetencia: Összehasonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombinatív, logikai képesség. Tudásszerző kompetencia: Összefüggés-kezelő, alkotóképesség. Példakeresés képessége.	Ny. 126–127. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök
13.	A 25.hét	1.	Toldi X. ének <u>Memoriter:</u> a 20. versszak.	A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása. Gyakorlatok a szavak jelentésviszonyainak feltérképezésére, pl. rokon értelmű szavak gyűjtése. Leírás készítése a csárdáról.	Kognitív kompetencia: Az összehasonlító és elemző képesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció: Szövegalkotás, szókincsbővítés. Digitális kompetencia.	I. 118–123. o. Mf. 39. o. Interaktív tananyag
		2.	Toldi XI. ének <u>Memoriter:</u> a 16. és 17. versszak.	A jellemábrázolás módjainak, az epizód szerepének, a főhős jellemfejlődésének megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása jellemzés írásakor.	A hatékony, önálló tanulás: Megfigyelő és kombinatív képesség. A figyelem tartósságának növelése. Rugalmas gondolkodás. Digitális kompetencia.	I. 124–129. o. Mf. 40–41. o. Interaktív tananyag
		3.	Toldi XII. ének <u>Memoriter:</u> a 19. és 20. versszak.	Filmajánló írása és bemutatása a <i>Toldi</i> című filmhez. A hallgatósághoz való alkalmazkodás. Más befejezés írása, játékos táviratok és apróhirdetések írása. Címer és zászló tervezése.	Anyanyelvi kommunikáció: A verbális és nem verbális komplexitás kezelésére való képesség. A szövegalkotó és szövegértő képesség, kreativitás fejlesztése. Digitális kompetencia.	I. 130–135. o. Mf. 41–42. o. Interaktív tananyag

		4.	Egyéb névszókhoz járuló jelek	Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 133/5.A fokjelek helyesírása. Ny. 132/3. T. 35. Utaskísérő kéréseinek előadása. Ny. 133/5. c) alapján. Táblázat kiegészítése. Ny. 132/3.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Kommunikatív kompetencia: Ábraolvasás, beszédértés. Szociális kompetencia: Segítségnyújtás.	Ny. 132–133. o.
		5.	A névszókról tanul- tak összefoglalása.	Helyesejtési gyakorlatok. A névszókka- l kapcsolatos tudniva- lók alkalmazása csoportmunkában. T. 36. Beszámoló színházi élményről. Feladványok, fejtörők alkotása. Ny. 135/5., 135/7.	Kognitív kompetencia: Összaha- sonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombi- natív, logikai képesség. Személyes kompetencia: Kreati- vítás, alkotóképesség.	Ffgy. 11/1., 2 Ny. 134–136. o.
	B					
Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
14.	A 27.hét	1.	AZ IGENEVEK A főnévi igenév.	Helyesejtési gyakorlatok. Metanyelvi szöveg és táblázat ér- telmezése. Ny. 137. o. Időtartam jelölése az igenevekben. Szóbeli tiltások megfogalmazása az állatkertekben.	Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Grammatikai szabály- rendszer kialakítása. Állampolgári kompetencia: Kör- nyezettudatos magatartás.	Ffgy. 11/1., 2. Ny. 137. o. Ny. 138. o.
		2.	A főnévi igenév személyragozása	Helyesejtési gyakorlatok. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 138/3. Határozott személyre utaló főnévi igenevek használata. T. 37. Meghívó és meghívás. Ffgy. 27–30. o. válogatás.	Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírási, szövegértési és -alkotási képesség. Szöveg reprodukálás. Szociális kompetencia: Kezde- ményező-képesség, kapcsolatkeze- lési, kötődési képesség.	Ffgy. 12/3. a) Ny. 138–139. o.

		3.	A melléknévi ige-név fogalma, fajtái.	Helyesejtési gyakorlatok. Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 140–141. o. A levél. Ffgy. 66. o.	Gondolkodási kompetencia: Kombinatív, konvertáló képesség. Tudásszerző képesség: Alkotó- és problémamegoldó képesség. Anyanyelvi kompetencia: Írásbeli szövegalkotás, kapcsolatkezelés.	Ffgy. 12/3. b), Ny. 141/2. Ny. 140–141. o.
		4.	A Toldi összefoglalása	A mű cselekményének, logikai menetének megfigyelése. A mű szerkezetének vizsgálata tanári segítséggel, az epikus művek egy-égeinek felismerése és megnevezése. A tetőpontok, fordulópontok, a kitérők megállapítása.	Kognitív kompetencia: Összehasonlító és elemző képesség. A hatékony, önálló tanulás: Az absztrakciós képesség fejlesztése. A meglévő tudás felelevenítése, új szempont szerinti rendezése.	I. 137–141. o. Mf. 43–45. o., válogatás a feladatok közül
		5.	Arany és Petőfi barátsága. Petőfi Sándor: <i>Arany János-hoz</i> , Arany János: <i>Válasz Petőfinek</i> . Petőfi és Arany levelezése. <u>Memoriter:</u> 6. és 7. versszak.	Koncentráció: a Petőfiről tanultak felelevenítése. A költői levél, az episztola műfaji jellemzői.	A hatékony, önálló tanulás: Emlekezet fejlesztése, a meglévő tudás felelevenítése, új szempont szerinti rendezése. Anyanyelvi kommunikáció: Szövegértés. Szókincsbővítés. Szociális kompetencia: Értékek képviselése, eszmények, ideálok befogadásának képessége.	I. 142–146. o. Mf. 45–47. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök

15.	A 29.hét	1.	A melléknévi ige- nevek helyesírása. A határozói igenév.	Helyesejtési gyakorlatok. Helyesírási gyakorlatok csoport- munkában. T. 38. Bizonyítás előadása. Ny. 142/5. c) Az indukciós szöveg értelmezése. Ny. 142/4. A levél. Ffgy. 67. o.	Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Szociális kompetencia: Együttélé- si képességek: felelősségvállalás, gondoskodás, kötődési képesség.	Ffgy. 12/4 Ny. 142–143. o. Ny. 144. o.
		2.	A HATÁROZÓ- SZÓK	A metanyelvi szöveg értelmezése. Ny. 146/3. Az időtartam helyes hangoztatása a határozószókban. Véleménynyilvánítás. Ny. 146/4.	A hatékony, önálló tanulás: Is- meretszerző, problémamegoldó, ismeretelsajátító képesség. Anyanyelvi kompetencia: Meta- nyelvi szöveg értelmezése, helyes- írás, önkifejezés.	Ny. 145–146. o.
		3.	A határozószók használata és he- lyesírása.	Időtartam helyes jelölése a határo- zószókban. T. 39. Beszámoló az olvasottakról, isme- retátadás. Ny. 148/13. c) Szövegalkotás képről. Ny. 147/8., 149/14.	Anyanyelvi kompetencia: He- lyesírási, szóbeli és írásbeli kifeje- zőképesség. Ismeret megfogalma- zásának képessége. A hatékony, önálló tanulás: Is- meretátadás képessége.	Ny. 147–149. o.
		4.	GÁRDONYI GÉ- ZA: EGRI CSIL- LAGOK A regény forrásai. A regény műfaja	Jegyzetek készítése csoportban vagy egyénileg. Műrészletek felolvasása. A regény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése. A történelmi regény ismertetője- gyeinek felismerése. Az archaikus szöveg sajátosságai- nak megfigyelése. A mai és a ko- rábbi nyelvállapot különbségeinek felfedezése.	Anyanyelvi kommunikáció: A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Helyes és kreatív nyelvhasználat. Szociális kompetencia: Értékek képviselője, eszmények, ideálok befogadásának képessége. Kognitív kompetencia: Összaha- sonlító képesség. Beszédértés. Állampolgári kompetencia: Nemzettudat formálása.	I. 150. o. Mf. 49. o.

		5.	Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Cselekmény és szerkezet	A regény cselekményének, szerke- zetének és az ismétlődő motívu- mok szerepének megfigyelése cso- portmunkában. Lényegkiemelés, vázlatkészítés.	Anyanyelvi kommunikáció: Szó- kincsbővítés. Az önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek. Szociális kompetencia: Csoport- kezelő képesség, türelem, empátia.	I. 151–154. o. Mf. 52. o.
	B					
Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
16.	A 31.hét	1.	Az igenevekről és a határozószókról tanultak összefogla- lása	Helyesejtési gyakorlatok. A tanultak alkalmazása csoport- munkában. A metanyelvi szövegek értelmezé- se. Ny. 150/1., 2. Akaratlagos írás fejlesztése. T. 40. Kínálás. Ny. 150/2. b)	Kognitív kompetencia: Összeha- sonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombi- natív, logikai képesség. Tudásszerző kompetencia: Prob- lémamegoldás, példakeresés. Szociális kompetencia: Gondos- kodás, kedvesség képessége.	Ffgy. 13/1. Ny. 150–151. o.
		2.	Az igekötős igék helyesírása és he- lyes használata. Az időjárás előre- jelzése.	Helyesejtési gyakorlatok. Beszélgetés a dohányzás káros hatásairól. Ny. 157/7. Párbeszéd kiegészítése. Ny. 158/13. T. 42. Szövegértelmezés.	Anyanyelvi kommunikáció: He- lyesírás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: In- formációk kiemelése és értelmezé- se.	Ffgy. 10/6. a), 14/4. c), d) Ny. 157–158. o. Sz.f.gy. 40–41. o. Mkk. 82–83. o., 114– 115. o.

		3.	Az igeikötő	Helyesejtési gyakorlatok. Az igeikötők helyes használata. Ny. 156/2. Humoros eset elmesélése. Ffgy. 32/3. Párbeszéd kiegészítése. Ny. 156/3.	Anyanyelvi kommunikáció: Helyesírás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Helyes nyelvhasználat. Szociális kompetencia: Humorérzék, erkölcsi ítéletalkotás. Társas aktivitás. Személyes kompetencia: Identitásvédő, öröme való képesség.	Ffgy. 10/5., 14/4. a), b) Ny. 156. o.
		4.	Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Tér és idő	Műrészetek felolvasása. Önálló ismeretszerzés, előzetes gyűjtőmunka a regény helyszíneiről.	Anyanyelvi kommunikáció: Olvasási képesség, a szerzett információ felhasználásának képessége.	I. 154. o.
		5.	Gárdonyi Géza: Egri csillagok. A szereplők. Összefoglalás	A szereplők – történelmi személyek és költött alakok – megkülönböztetése. A mellékszereplők főhősökhöz fűződő viszonya. Véleményalkotás a szereplők jelleméről, cselekedeteikről, magatartásról. A szereplők értékelése.	Anyanyelvi kommunikáció: A szövegértő, szövegalkotó és kifejezőképesség. Vizuális információk megértése. Szociális kompetencia: Mások véleményének meghallgatása. Értékek képviselése.	I. 155–156. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, készségek)	Javasolt taneszközök

17.	A 33.hét	1.	„HOL VAGY-TOK, TI RÉGI JÁTSZÓTÁRS-AK?” <i>Emberábrázolás a történetmondás műfajaiban.</i> <i>Fazekas Mihály:</i> <i>Lúdas Matyi – Első levonás</i> <u>Memoriter: Első levonás utolsó 13 sora.</u>	Az elbeszélő költemény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése. A történetmondás gyakorlása. Ismeretlen kifejezések magyarázata. Szólások, közmondások keresése adott témára (lustaság). Rajzok készítése Matyiról és Döbrögről.	Anyanyelvi kommunikáció: A hangos olvasási és a szövegértő képesség fejlesztése. Szókincsbővítés. Reprodukív szövegalkotás. Állampolgári kompetencia: Hagyományápolás és -tisztelet. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: Illusztrációk megtervezésének és kivitelezésének képessége.	I. 158–161. o. Mf. 53. o.
		2.	Lúdas Matyi – Második levonás	Az idő múlásának megállapítása. Gondolattérkép készítése a kölcsön fogalomról. Apróhirdetés írása az elvert Döbrögi nevében Matyi felkutatására.	Anyanyelvi kompetencia: Hangos olvasás, a szövegértő képesség fejlesztése. Belső képkészítés. Kreatív szövegalkotás.	I. 162–165. o. Mf. 54. o.
		3.	Lúdas Matyi – Harmadik levonás	Döbrögi jellemfejlődésének megfigyelése. A szöveg vizsgálata: a költő korára utaló elemek keresése. Néhány gyógynövény (pl. bojtorján, gyermekláncfű) jótékony hatásának felkutatása.	Anyanyelvi kompetencia: Szókincsbővítés, kifejezőképesség. Hatékony, önálló tanulás: Példakeresés, kiemelések használata. Természettudományos komp.: A gyógynövényekről szerzett információk felhasználása.	I. 166–168. o. Mf. 54–55. o. Ajánlott mű: Boruzs János: <i>Hasznos tanácsok hazai gyógynövényekhez.</i>
		4.	A segédigék. A módosítószók. A MONDAT-SZÓK	Helyesejtés: Párbeszéd különböző beszédhelyzetekben. Ffgy. 34/10., 11. Óhajok megfogalmazása és előadása. Ny. 161/4. T. 43.		Ffgy. 12/5. Ny. 159. o. Ny. 160–161. o. Ny. 161. o.

		5.	ÉV VÉGI ISMÉTLÉS	Helyesejtési gyakorlatok. Kérés megfogalmazása. Ny. 46/1. d). Az indukciós szövegek értelmezése. Ny. 163/4. A helyesírási szabályzat használata. Utalás rámutató szókkal, jelekkel, ragokkal. Ffgy. 32–33. o.	Kognitív kompetencia: Összehasonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombinatív, logikai képesség. Tudásszerző kompetencia: Problémamegoldó, összefüggés-kezelő, alkotóképesség. Példakeresés képessége.	Ffgy. 7–14. o. Ny. 162–165. o.
	B					
Ciklus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (képességek, képességek)	Javasolt taneszközök
18.	A 35.hét	1.	Lúdas Matyi – Negyedik levonás	Riport készítése Döbrögivel. Drámajáték: Matyi és a siheder alkuja a vásári forgatagban. A főszereplő életútjának nyomon követése kooperatív technikákkal.	Anyanyelvi kompetencia: Hangos olvasás és szövegértés. Vállalkozói kompetencia: Énkép, önbizalom fejlesztése. Motiváltság. Személyes kompetencia: Felfedező készség, humorérzék.	I. 169–171. o. Mf. 56. o.
		2.	A novella. Móra Ferenc: <i>Kuckó király</i>	Koncentráció: a korról, a történelmi eseményekről tanultak felelevenítése. A helyszínek és az azokhoz kapcsolódó események számbavétele. A mű eseményvázlatának elkészítése.	A hatékony, önálló tanulás: Tanultak alkalmazása új helyzetben. Anyanyelvi kompetencia: A hangos olvasási képesség és a szövegértő képesség fejlesztése. Lényegkiemelés, időrend érzékelésének képessége.	I. 176–180. o. Mf. 59. o.
		3.	Fekete István: <i>Fészekrablás</i>	A mű szerkezeti elemei. Az elbeszélések hangos és néma, értő olvasása. Szöveg-feldolgozási technikák gyakorlása. Ok-okozati összefüggések keresése.	Anyanyelvi kompetencia: A hangos olvasási képesség és a szövegértő képesség fejlesztése. Lényegkiemelés, időrend érzékelésének képessége. A megfigyelő képesség fejlesztése.	I. 181–183. o. Mf. 59–60. o.

		4.	ÉV VÉGI ISMÉT- LÉS	Helyesejtési gyakorlatok. Kérés megfogalmazása. Ny. 46/1. d). Az indukciós szövegek értelmezé- se. Ny. 163/4. A helyesírási szabályzat használa- ta. Utalás rámutató szókkal, jelekkel, ragokkal. Ffgy. 32–33. o.	Kognitív kompetencia: Össze- sonlító és elemző képesség. Gondolkodási kompetencia: Rendszerező, konvertáló, kombi- natív, logikai képesség. Tudásszerző kompetencia: Prob- lémamegoldó, összefüggés-kezelő, alkotóképesség. Példakeresés ké- pessége.	Ffgy. 7–14. o. Ny. 162–165. o.
		5.				
	B					
Cik- lus	Hét	Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák, (készségek, ké- pességek)	Javasolt taneszközök
19.	A 37.hét	1.	Csokonai Vitéz Mi- hály: <i>Zsugori uram</i> Memoriter.	A jellemzés különböző módozatai- nak értelmezése. Az önkifejezés képességének kitel- jesítése szövegek átírásával, az olvasott műhöz különböző befeje- zések készítése. Mások véleményének meghallga- tása.	Anyanyelvi kompetencia: Kifeje- zések értelmezése, szókincs, kife- jezőképesség fejlesztése. Kreatív szövegalkotás. Hatékony, önálló tanulás: A fi- gyelemösszpontosítás fejlesztése. Következtetések levonása.	I. 199–200. o.
		2.	Tóth Árpád: <i>Láng.</i> Juhász Ferenc: <i>A múlt-idő árnya.</i> Nagy László: <i>Balatonparton.</i> Romhányi József: <i>A</i>	A költői szöveg- és képalkotás vizsgálata. A versekben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok fel- ismerésének, megnevezésének, szerepének és hangulati hatásának gyakorlása, különböző feladatok	Anyanyelvi kompetencia: Lírai szövegek értelmezése, érzelmek kifejezésének felismerése. Hangos olvasási képesség fejlesztése. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: Hangulati	I. 200–204. o. Mf. 65–66. o.

		3.	<i>csodacsiga, A macskafogó egér</i>	megoldása. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. Memoriterek tanulása, ritmikus hangoztatása.	hatások érzékelése. Szociális kompetencia: Csoportkezelő képesség, segítségnyújtás, alá- és fölérendeltség elfogadása. Gondolkodási kompetencia: Emlekezetfejlesztés, koncentráció.	
--	--	----	--------------------------------------	--	--	--